

ПЕРЕДМОВА

Українська наука, насамперед економічна, є фундаментом розвитку й утвердження української нації. Головну функцію у збереженні української суті, основ економічного буття, національно-державних підходів виконувала наука про організацію й управління господарством, від якої залежав добробут населення. Історично обумовлено, що розвиток України та економічної науки упродовж багатьох століть відбувався в єдиному руслі. У контексті світових подій наша країна – одна з найдавніших держав Європи, то виникала на її геополітичних картах, вражаючи сучасників могутністю, розумом, шляхетністю, то знову зникала за назвою складової чужого державного організму. При цьому нищилися здобутки нації, ділилася на частини територія, руйнувалися економічні засади життєдіяльності нашого народу.

В історії відомі періоди, коли українську науку можна було розвивати лише у форматі неофіційних інституцій, наукових товариств. Масштабністю та інтенсивністю студій виокремлювалося серед них Наукове товариство імені Тараса Шевченка. Понад 140 років члени цього товариства розвивають науку в Україні і «...тим самим беруть участь у нескінченій ще боротьбі нашого народу за вільне й самостійне життя в своїй незалежній державі»¹.

Діяльність НТШ є золотою сторінкою у хроніці національного відродження України, а його історія – це літопис самовідданої боротьби багатьох поколінь учених за утвердження української науки. Заснування Наукового товариства імені Тараса Шевченка як літературного, його трансформація в наукову установу академічного типу стали логічним продовженням традицій Острозької та Києво-Могилянської академій, Львівського, Харківського, Київського університетів, використанням західноєвропейського досвіду. Впровадження нових методів наукового пізнання, розвиток знань про український народ на засадах синтезу й інтеграції, науково-видавнича діяльність, запровадження україномовного термінологічного апарату, формування науко-

¹ Кубійович В. Нарис історії Наукового товариства ім. Шевченка (1873–1949) / В. Кубійович, НТШ наук.-попул. б-ка. – Львів, 1991. – 53 с.

вих шкіл, популяризація наукових здобутків – це ще не повний перелік напрямків діяльності товариства.

Варто зазначити, що Товариство відновило свою роботу з часу становлення незалежної України та продовжує популяризацію наукових знань. Такий вектор діяльності є надзвичайно важливим, оскільки економічна наука розвивається динамічно і потужно, а освітні інституції незалежної держави стали центрами формування наукової думки, виховуючи інтелектуалів нового покоління, будучи осередками свободи, поваги до людської гідності.

Сьогодні діяльність ВНЗ є багатогранною. Лідерські позиції університету забезпечують якість освітніх послуг, компетентність кадрів. Основне завдання сучасної освітньої інституції у підготовці фахівців для інформаційного суспільства полягає не лише у створенні умов для засвоєння певного обсягу знань, а й у вихованні вміння вчитися, продукувати нові ідеї. Акценти на науково-дослідній діяльності кадрового потенціалу дають змогу використовувати у практичній діяльності принцип «досліджуючи – навчаємо».

Реалізуючи Концепцію наукової та науково-технічної діяльності ТНЕУ й План розвитку вищого навчального закладу на 2010–2020 рр., діяльність університету зорієнтована на державні стандарти якості підготовки фахівців з вищою освітою та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, фундаменталізацію освітньої підготовки й універсалізацію навчального процесу через поєднання науки і освіти, наукове забезпечення навчального процесу, формування та розвиток наукових шкіл; підтримку молодой науки, забезпечення інноваційної моделі розвитку економіки України.

Серед багатовекторних наукових зацікавлень професорсько-викладацького колективу ТНЕУ – стан і проблеми розвитку підприємництва на Тернопільщині, села та аграрної економіки нашого краю, місцевих бюджетів і надання дотацій виробничій сфері, обліково-аналітичні проблеми, історичні аспекти економічного розвитку українських господарств у XIX–XX ст. та ін., що презентує пропонується праця.

Науковці ТНЕУ наголошують, що серед проблем економіки Тернопільської області варто виокремити значне збільшення надходжень

сум грошових коштів до місцевих бюджетів та оптимізацію видатків місцевих громад. Нині, як ніколи, важливо, щоб місцеві громади навчилися грамотно визначати власні пріоритети і вміло витратити кошти на те, що забезпечить їм гідні умови життя та процвітання відповідного села, селища, міста. Важливим є залучення в економіку області іноземних і вітчизняних інвестицій та запровадження інновацій. Проблема інвестицій полягає у тому, що, на жаль, сьогодні інвестиційний клімат у нашій державі залишається стримано позитивним. З інноваційних проєктів, готових до впровадження на Тернопільщині, перевагу необхідно надавати тим, які є недорогими і спрямовані на позитивний результат; підтримка малого і середнього підприємництва, особливо сільськогосподарського та у промисловості з перероблення сільськогосподарської продукції. Понад 2/3 обсягів валового виробництва у Тернопільській області зосереджено в підприємствах агропромислового комплексу. У селах і невеликих містах практично немає робочих місць, проте їх можна створити шляхом стимулювання розвитку малих переробних підприємств, невеликих фірм з ремонту машин і обладнання, виробництв – філій великих промислових підприємств, що дасть змогу значно зменшити витрати на перевезення робочої сили з сіл та селищ до міст. Необхідно також дати шанс розвитку виробництва продукції легкої та місцевої промисловості за умови забезпечення високої якості цієї продукції. На часі – розроблення системи послідовних заходів, пов'язаних із збільшенням кількості робочих місць (існує їх великий, тому сотні тисяч жителів області змушені шукати роботу за кордоном) та поступовим підвищенням заробітної плати (заробітна плата в Тернопільській області одна з найнижчих в Україні). Актуальним залишається збільшення обсягів виробництва енергоносіїв на місцях і здійснення ефективних заходів з їхнього заощадження. Необхідно максимально використати розробки науковців та практиків щодо енергозбереження і забезпечити їх фінансування. Нарощування потенціалу та впорядкування туристичної галузі Тернопільщини, насамперед у таких містах, як Тернопіль, Кременець, Бережани, Заліщики, Почаїв, селах Зарваниця, Кривче, Нирків тощо має стати суміжним або додатковим до виробничої сфери.

Науковий збірник «Проблеми економіки Тернопільщини та інших територій України» розпочинає легітимізацію співпраці Тернопільського осередку Наукового товариства імені Тараса Шевченка й Тернопільського національного економічного університету. Сподіваємося, що презентовані громадськості наукові студії будуть корисними для усіх, хто цікавиться економікою України та кому не байдужа доля держави та краю, а спільний проект стане добрим починком для подальшого співробітництва.

Андрій Крисоватий *ректор Тернопільського національного економічного університету, доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, академік Академії економічних наук України*